

AMPUMA-ASERIKOKSET LAHDESSA JA KUIPIOSSA

Ilari Tuovinen

5/2019



POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN OPINNÄYTETYÖ / AMK

Tiivistelmä

Tekijä(t)	Tutkinto
Ilari Tuovinen	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Ampuma-aserikokset Lahdessa ja Kuopiossa	Julkinen
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto
Antti Jääskeläinen	Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan ampuma-aserikosten määrän kehittymistä yleisesti Suomessa ja tarkemmin Lahdessa sekä Kuopiossa.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosassa käsitellään ampuma-aselain käsitteistöä sekä ampuma-aserikoksia rikoslaista. Tutkimusmenetelminä työssä on käytetty kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusmateriaali opinnäytetyötä varten on kerätty PolStat-järjestelmästä, ja tutkimustulokset havainnollistetaan tilastollisen tutkimuksen menetelmiä hyödyntäen erilaisten kaavioiden ja taulukoiden avulla.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella ampuma-aserikosten määrät ovat kehittyneet Suomessa maltillisesti 2000-luvun aikana. Lahden ja Kuopion ampuma-aserikostilastoja vertailtaessa erityisesti törkeiden ampuma-aserikosten määrä erottuu Lahdessa Kuopiota suurempana. Tutkimuksen johtopäätöksinä voidaan myös todeta, että tilastoitujen ampuma-aserikosten määrään ovat vaikuttaneet ainakin vakiintuneen oikeuskäytännön sekä lainsäädännön muuttuminen.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
31	Toukokuu 2019
Avainsanat	
ampuma-aserikokset, Lahti, Kuopio, poliisi	

Sisällys

1	JOHDANTO.....	2
1.1	Aiheen ajankohtaisuus ja työn tavoite	2
1.2	Tutkimusmenetelmä.....	3
1.3	Tutkimuskysymykset	4
2	AMPUMA-ASELAKI	4
3	RIKOSLAIN 41 LUVUN AMPUMA-ASERIKOKSET.....	7
3.1	Ampuma-aserikos	7
3.2	Törkeä ampuma-aserikos	12
3.3	Lievä ampuma-aserikos	13
3.4	Tahallisuus	13
3.5	Vastuusta vapautuminen	14
4	TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN	14
4.1	Tutkimuskaupungit	14
4.2	Tutkimustulokset	16
4.3	Ampuma-aserikokset Kuopiossa	19
4.4	Ampuma-aserikokset Lahdessa	21
4.5	Vertailu	23
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	26
5.1	Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen koko maassa.....	26
5.2	Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen tutkimuskaupungeissa.....	26
5.3	Lahden ja Kuopion vertailu	27
5.4	KKO 2010:7.....	27
5.5	Ampuma-aserikospykälän uudistaminen.....	28
5.6	Tutkimuksen haasteet ja ongelmat.....	29
	LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Idea ampuma-aserikoksiin liittyvästä opinnäytetyöstä lähti työharjoittelun alkuvaiheessa Lahden poliisilaitoksella. Olin yllättynyt, kuinka usein poliisin kenttätöissä sekä tutkinnassa joutui tekemisiin ampuma-aseiden tai esimerkiksi patruunoiden kanssa. Tyypillisesti ampuma-aseita, niiden osia tai patruunoita päätyi poliisin haltuun jonkin muun tehtävän kuten esimerkiksi kotietsinnän yhteydessä.

Näiden tapausten yhteydessä minulle heräsi mielenkiinto saada yleispätevää tietoa siitä, kuinka paljon ampuma-aserikoksia tulee poliisin tietoon Suomessa ja millaisia piirteitä niihin liittyy. Tutkittuani ampuma-aserikoksiin liittyvää kirjallisuutta ja opinnäytetöitä, huomasin että sitä oli melko vähän. Esimerkiksi Rikollisuustilanne 2017- teoksessa ei ollut ollenkaan tilastointia ampuma-aserikoksista.

Opinnäytetyön teoriaosassa käsitellään lainsäädäntöä ampuma-aseista sekä ampuma-aserikoksista. Ampuma-aseista käsitellen rikoslain pykälien ymmärtämisen kannalta välttämättömiä käsitteitä. Rikoslaista käsitellen aserikoksia käsittelevästä 41 luvusta perusmuotoisen, törkeän ja lievän ampuma-aserikoksen pykälät.

Opinnäytetyön tutkimusosassa tarkastelen tilastolliseen tutkimukseen menetelmiin perustuen ampuma-aserikoksia 2010-luvulla Suomessa sekä tarkemmin Kuopiossa ja Lahdessa. Tutkimustulokset havainnollistetaan taulukoiden ja erilaisten kaavioiden avulla.

Tarkastelun kohteeksi opinnäytetyöhön olen valinnut kaksi keskikokoista kaupunkia, Lahden ja Kuopion. Kaupunkeja valitessa kriteereinä olivat kaupungin maantieteellinen sijoittuminen, sekä kaupungin asukasluku. Molemmat kaupungit ovat myös minulle hyvin tuttuja, joten oli mielenkiintoista selvittää kaupunkien rikollisuustilannetta, nimenomaan ampuma-aserikosten näkökulmasta.

1.1 Aiheen ajankohtaisuus ja työn tavoite

Aihe on mielestäni ajankohtainen, koska ampuma-aseisiin liittyvä keskustelu on ollut aktiivisesti esillä mediassa 2000-luvulla. Tähän yksi merkittävä syy on esimerkiksi Suomessa tapahtuneet kouluampumiset. Näiden tapausten seurauksena muun muassa ampuma-aseiden myöntämisen perusteita on tiukennettu.

Työharjoittelusta Lahdessa jäi mieleeni kesällä 2018 tapahtunut ampumavälikohtaus, jossa mieshenkilö ampui sarjatuliaseella useita laukauksia Lahden Kärpäsessä. Etelä-Suomen Sanomien artikkelissa todetaan, että tekijä tuomittiin lopulta muun muassa törkeästä ampuma-aserikoksesta pidettyään hallussaan sarjatuliasetta. Lisäksi tekijällä oli hallussaan käsiaseita sekä suuri määrä patruunoita. (Koivisto, Etelä-Suomen Sanomat, 8.10.2018.)

Savon Sanomien vuoden 2017 verkkoartikkelissa todetaan, että törkeät ampuma-aserikokset ovat kolminkertaistuneet vajaassa kymmenessä vuodessa (Tenhunen, Savon Sanomat, 30.10.2017). Myös tilastokeskuksen nettisivujen vuoden 2016 rikos- ja pakkokeinotilastoja käsittelevässä julkaisussa todetaan, että ampuma-aserikoksia kirjattiin vuonna 2016 koko Suomessa 38,9 % enemmän vuoteen 2015 verrattuna. Lieviä ampuma-aserikoksia taas kirjattiin jopa 263,7 % enemmän kuin vuonna 2015. (Tilastokeskus, 19.1.2017.)

Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on tuottaa selkeää tietoa siitä, millä tasolla ampuma-aserikosten määrä on Suomessa ja tutkimuksen kohteena olevissa kaupungeissa tilastoiden pohjalta arvioituna. Lisäksi työssä on tarkoitus pyrkiä selvittämään syitä siihen, mistä esimerkiksi tilastokeskuksen nettisivuillakin mainittu ampuma-aserikosten eri tekumuotojen määrän kasvu johtuu. Selityksiä ilmiölle on tarkoitus etsiä muun muassa tutustumalla aiheeseen liittyvään vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön sekä mahdollisiin lainsäädännön muutoksiin.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössäni käsittelen ampuma-aserikoksia 2000-luvulla yleisesti Suomessa sekä tarkemmin Kuopiossa ja Lahdessa, kvantitatiiviseen, eli tilastolliseen tutkimukseen perustuen. Kvantitatiivinen tutkimus soveltuu omaan opinnäytetyöhöni parhaiten, koska se mahdollistaa ampuma-aserikoksia analysointia yleispätevällä tasolla valitsemisani tutkimuskaupungeissa. Tutkimuksen tarkoituksena on saada laaja-alainen kuva ampuma-aserikoksien määrästä ja yleisyydestä. Tutkimuksessa myös kartoitetaan ampuma-aserikoksien tilastollisia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia tutkimuskaupungeissa Kuopiossa ja Lahdessa. Tutkimustulokset opinnäytetyössä havainnollistetaan sekä erilaisten taulukoiden että graafisten kuvaajien avulla.

Tarja Heikkilän teoksessa, Tilastollinen tutkimus, todetaan, että kvantitatiivinen tutkimus soveltuu parhaiten esimerkiksi lukuja ja prosenttiosuuksia koskevien kysymysten kartoittamiseen, ja niiden ilmiöihin. Taulukot ja erilaiset kuviot ovat tyypillinen tapa havainnollistaa tutkimustuloksia kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Kvantitatiivisen

tutkimusmenetelmän heikkoutena kuitenkin on, että sen menetelmillä on vaikea selvittää asioiden tarkempia syitä. (Heikkilä, 2010, 16.)

Opinnäytetyössäni onkin tarkoituksena esittää ampuma-aserikoksiin liittyviä tekijöitä mahdollisimman informatiivisessa ja helppolukuisessa muodossa. Näiden havainnollistamismenetelmien avulla lukijan on helppo ymmärtää tutkimuksen kokonaiskuva.

Tietojen kerääminen kvantitatiivisessa tutkimuksessa on mahdollista toteuttaa monella eri tavalla. Tyypillisempiä tapoja tutkimusaineiston keräämiseen ovat erilaiset tilastot, rekisterit tai tietokannat. Kun tiedot tutkimusta varten otetaan valmiista tietokannasta, on niitä monesti muokattava tai yhdisteltävä käyttökelpoisempaan muotoon, jotta niitä voidaan hyödyntää tutkimuksessa. Tutkimusaineisto on mahdollista kerätä myös itse käyttämällä esimerkiksi erilaisia kysely- tai haastattelututkimuksia. (Heikkilä, 2010, 18-19.)

Tutkimusmateriaalin opinnäytetyöhön kerätään PolStat-järjestelmästä. PolStat-järjestelmän etuna on se, että sieltä on saatavilla valmiina suuri määrä vuosien aikana tilastoitua tietoa ampuma-aserikoksista, jota on mahdollista hyödyntää suoraan tutkimusaineistona.

1.3 Tutkimuskysymykset

Keskeisiä kysymyksiä ampuma-aserikoksia käsittelevässä tutkimuksessani ovat:

1. Millaista kehitystä koko Suomen ja tutkimuskaupunkien ampuma-aserikosten määrässä on tapahtunut ja mitkä seikat muutoksiin vaikuttavat?
2. Millaisia eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä tutkimuskaupunkien ampuma-aserikoksissa on havaittavissa Polstatin tilastoista tarkasteltuna?

2 AMPUMA-ASELAKI

Ampuma-ase määritellään ampuma-aselain (9.1.1998/1) 2 §. Pykälän mukaan ampuma-ase on väline, jolla voidaan ampua luoteja, hauleja, muita ammuksia tai lamaannuttavia aineita ruutikaasupaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla niin, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Ampuma-aseena pidetään myös sellaista ampuma-asetta muistuttavaa esinettä, joka on ilman erityistaitoja tai -tietoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi. (Ampuma-aseL 2 §.)

Ampuma-aseena ei kuitenkaan pidetä ampuma-aselain 2 §:n 2 momentissa mainittuja rakennustyössä käytettäviä naulaimia sekä hengenpelastukseen tieteelliseen tai teolliseen

käyttötarkoitukseen valmistettuja tai suunniteltuja välineitä. Pykälän mukaan myöskään pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidetä ampuma-aseena. (Ampuma-aseL 2 § 2 mom.)

Ampuma-aseille on määritelty ampuma-aselain 6 § kaksitoista eri tyyppiä, jotka ovat 1) haulikko, 2) kivääri, 3) pienoiskivääri, 4) pistooli, 5) pienoispistooli, 6) revolveri, 7) pienoisrevolveri, 8) yhdistelmäase, 9) kaasuase, 10) merkinantopistooli, 11) mustaruutiase, 12) muu ampuma-ase. (Ampuma-aseL 6 §.) Ampuma-aseiden eri toimintatavat ovat kertatuli, lippaallinen kertatuli, itselataava kertatuli ja sarjatuli. Näiden toimintatapojen yksityiskohtaisemmat ominaisuudet määritellään ampuma-aselain 7 §. (Ampuma-aseL 7 §.)

Aseen osan määritelmä löytyy ampuma-aselain 3 §. Pykälän mukaan aseosalla tarkoitetaan aseosrunkoa, piippua, patruunapesää, sulkulaitetta ja sen runkoa, sulkukappaletta sekä äänenvaimenninta. Ampuma-aselain 4 § mukaan ammus on nallimassan räjähdyspaineen, ruutikaasupaineen tai muun räjähdyspaineen avulla ammuttava luoti, hauli tai muu tarvike, josta voi aiheutua ihmiselle vaaraa. (Ampuma-aseL 3 §, 4 §.)

Patruuna on ampuma-aselain 5 § mukaan ampuma-aseessa käytettävä hylsyn, nallin ruudin ja ammuksen yhdistelmä. Pykälän mukaan patruunan on myös oltava käyttövalmis ja soveltuva käytettäväksi ampuma-aseessa. Erilaisia patruunatyyppejä ovat esimerkiksi haulikon patruunat, reuna- ja keskisytytteiset patruunat, kaasupatruunat sekä merkinantopatruunat. Näiden patruunoiden määritelmät on kirjattu tarkemmin ampuma-aselain 5 §. (Ampuma-aseL 5 §.)

Erityisen vaarallisella ampuma-aseella tarkoitetaan sinkoa, kranaatinheitintä, takaaladattavaa tykkiä, ohjus- ja raketinheitinjärjestelmää, sarjatuliasetta ja muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioitua esinettä (Ampuma-aseL 9 §.). Hallituksen esityksessä (HE 183/1997) on määritelty, että esimerkiksi kynäpistooli tai salkuksi naamioitu konepistooli ovat tämänkaltaisia muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioituja esineitä.

Ampuma-aselain 10 § on määritelty yhteensä kuusi erilaista erityisen vaarallista patruunaa. Tällaisia patruunoita ovat 1) panssarin lävistämiseen suunnitellut ja valmistetut patruunat, 2) räjähtävällä tai sytyttävällä ammuksella varustetut patruunat, 3) pistoolissa tai revolverissa käytettäväksi suunnitellut ja valmistetut patruunat, joissa on reikäpäinen ammus tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuva ammus, 4) sirpaloituvat patruunat, 5) patruunat, joissa on nuoliammus, 6) patruunat, joissa on useampi kuin yksi

ammus. Erityisen vaarallisilla ammuksilla tarkoitetaan kohtien 1-3 patruunoiden ammuksia. (Ampuma-aseL 10 §.)

Aseluvalla tarkoitetaan ampuma-aselain 42 § mukaan ampuma-aseen ja tehokkaan ilma-aseen aseiden osan hallussapitoon oikeuttava lupaa. Poliisilaitos antaa ja peruttaa aseluvan. Aselupa voidaan myös liittää oikeus ampuma-aseen tai aseiden osan hankkimiseen ja valmistamiseen tai muuntamiseen yksityistä tarkoitusta varten. Aseluvan erityisen vaaralliseen ampuma-aseen hankkimista, valmistamista tai muuntamista yksityistä tarkoitusta varten antaa poliisihallitus. (Ampuma-aseL 42 §.)

Ampuma-aselain 8 määritelmän mukaan, taskuase on revolveri tai pieno revolveri, joka mahtuu suorakulmaiseen laatikkoon. Laatikko voi olla sisämitoiltaan enintään 140 mm x 190 mm kokoinen. Taskuaseeksi katsotaan myös sellainen ampuma-aselain 6 § mainittu ase, joka mahtuu suorakulmaiseen 130 mm x 180 mm laatikkoon aseiden piippu ja perä laatikon pohjan tason suuntaisina. (Ampuma-aseL 8 §.)

Tehokas ilma-ase määritellään ampuma-aselain 2 a §. Pykälän mukaan tehokkaalla ilma-aseella tarkoitetaan ilman tai muun kokoon puristetun kaasun paineella toimivaa esinettä, joka on tarkoitettu ja suunniteltu ampumaan metalliluoteja. Tehokkaan ilma-aseiden piipun pienin halkaisija on yli 6,35 mm, ja se on suunniteltu ja tarkoitettu ampumaan metalliluoteja. (Ampuma-aseL 2 a §.)

Kaasusumuttimeksi katsotaan ampuma-aselain 11 §:n määritelmän mukaan sellainen väline, jolla voidaan levittää ilmaan kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta. (Ampuma-aseL 11 §.)

Myös asealan elinkeinoluvan määritelmä sekä luvan myöntämisperusteet löytyvät ampuma-asealasta. Asealan elinkeinoluvalla tarkoitetaan ampuma-aselain 20 §:n mukaan sellaista lupaa, jonka poliisihallitus antaa asealan elinkeinon harjoittamiseen. Pykälän mukaan lupa voidaan antaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden, ja erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen, säilyttämiseen ja valmistamiseen kaupallisessa tarkoituksessa. Lupa on mahdollista myöntää myös ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaamiseen ja muuntamiseen kaupallisessa tarkoituksessa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on oikeutettu elinkeinon harjoittamiseen ja hakija ilmoittaa ampuma-aselain 26 § tarkoitetun vastuuhenkilön. Ehtona luvan myöntämiselle on myös luonnollisella hakijalla ampuma-aselain 27 § määritelty aseenkäsittelylupa. Hakijalla tulee olla taloudellisen tilansa puolesta myös asianmukaiset edellytykset harjoittaa asealan

elinkeinoa. Ennen asealan elinkeinoluvan myöntämistä poliisilaitoksen on hyväksyttävä ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden, ja erityisten vaarallisten ammusten säilytystilat. (Ampuma-aseL 20 §.)

3 RIKOSLAIN 41 LUVUN AMPUMA-ASERIKOKSET

Ampuma-aserikoksista säädetään rikoslain (19.12.1889/39) 41 luvussa. Ampuma-aserikokset jaotellaan lievään, perusmuotoiseen ja törkeään tekomuotoon. Ampuma-aserikoksista käsitellään lievän, perusmuotoisen sekä törkeän ampuma-aserikoksen rikoslain pykälät. Perusmuotoisen ampuma-aserikoksen pykälästä rajaa kuitenkin pois sen toisen momentin, joka koskee YK:n ampuma-asepöytäkirjoja ja EU:n vientiasetuksia. Työni kannalta tämä momentti ei ole oleellinen sen harvinaisuuden vuoksi.

3.1 Ampuma-aserikos

”Joka ampuma-aselain ([1/1998](#)) vastaisesti

1) siirtää tai tuo Suomeen, siirtää Suomesta, kaupallisessa tarkoituksessa vie, kauttakuljettaa tai valmistaa taikka pitää kaupan, hankkii, pitää hallussaan tai luovuttaa ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoita, erityisen vaarallisia ammuksia, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen,

2) kaupallisessa tarkoituksessa korjaa ampuma-aseen, aseiden osan, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen taikka muuntaa ampuma-aseen tai aseiden osan,

3) lainaa ampuma-aseen, aseiden osan, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen sille, jolla ei ole oikeutta sen hallussapitoon,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö ase-elinkeinonharjoittajalle ampuma-aselain 25 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa poliisin asetietojärjestelmään ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen, kaasusumuttimen tai aseiden osan yksilöintitiedot, esineen luovuttajan ja luovutuksensaajan nimi sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi taikka kokonaan tai osittain laiminlyö mainitussa 25 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista tai ilmoittamisen sijasta pitää niistä tiedostoa, ([8.9.2017/624](#))

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseeseen osa poliisilaitokselle,

7) laiminlyö ampuma-aselain 110 b §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka toimittaa ampuma-ase Poliisihallitukselle merkinnän tekemistä varten taikka

8) tekee väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka poistaa tai muuttaa tällaisen merkinnän taikka sarja- tai tunnistenumeron,

on tuomittava ampuma-aserikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ampuma-aserikoksesta on tuomittava myös se, joka kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012 4 tai 9 artiklan vastaisesti 2 artiklassa tarkoitettulla tavalla vie ampuma-aseen, sen osan tai olennaisen komponentin taikka ampumatarvikkeen.

Yritys on rangaistava.

Ampuma-aserikoksena ei pidetä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ampuma-aseen, aseeseen osan, patruunoiden, erityisen vaarallisten ammusten, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen taikka tehokkaan ilma-aseen hallussapitoa, jos tällaisen esineen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.” (RL 41:1 §.)

Ampuma-aserikos on määritelty rikoslain 41 luvun 1 §. Perusmuotoisen ampuma-aserikoksen tunnusmerkistö on jaettu pykälässä 8. eri kohtaan. Tietyt pykälässä mainitut

käsitteet määritellään perusteellisemmin ampuma-aselaisissa, joten rikoslakipykälän ymmärtäminen vaatii myös ampuma-aselain käsitteistön avaamista.

Ampuma-aselain 18 § säädetään ampuma-aseiden ja niihin liittyvän oheismateriaalin luvanvaraisuudesta. Pykälän mukaan luvanvaraista on ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto ja tuonti Suomeen, siirto ja vienti Suomesta, kauttakuljetus kaupallisessa tarkoituksessa, kauppa, kaupallinen säilyttäminen, hankkiminen, hallussapito ja valmistaminen. Myös ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaaminen ja muuntaminen on luvanvaraista toimintaa. (Ampuma-aseL 18 §.)

Rikoslain 41 luvun 1 § ensimmäisen momentin ensimmäisessä kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aselain 18 § mukaan luvanvaraisiksi säädettyjen asioiden hallussa pitäminen, luovuttaminen, hankkiminen ja valmistaminen ampuma-aselain vastaisesti, eli ilman asianmukaista lupaa. Pykälän mukaan rangaistavaa on lisäksi ampuma-aselain 18 § mainittujen asioiden siirtäminen ja tuonti Suomeen, siirto Suomesta, kaupallinen vienti, ja kauttakuljetus. (RL 41:1.1 1 koht.)

Dan Helenius käsittelee teoksessa *Rikosoikeus*, muun muassa ampuma-aseen hallussapitoon liittyviä asioita. Ampuma-aseisiin liittyvä toiminnan edellytyksenä on lähtökohtaisesti aina viranomaisen myöntämä lupa. Ilman asianmukaista lupaa tapahtuvaa toimintaa pidetään ampuma-aserikoksena. Ampuma-aserikokseen on mahdollista syyllistyä myös ylittämällä lupaan sisältyvät oikeudet. Teoksen mukaan kaksi tyypillistä tekemuotoa ampuma-aserikokselle ovat ampuma-aseen hallussapito ilman asianmukaista lupaa sekä aseiden hallussapito siten, että sen hallussapitoon oikeuttava lupa on vanhentunut. (Helenius, 2018, luku Ampuma-aserikokset.)

Ampuma-aselain 16 § määritellään rikoslain 41 luvun 1 § ensimmäisen momentin ensimmäisessä kohdassa mainitut tuonti, vienti, siirto ja kauttakuljetus. Pykälän mukaan tuonnilla tarkoitetaan ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetusta Suomeen muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta. Viennillä taas tarkoitetaan yllä mainittujen asioiden kuljettamista Suomesta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon. Siirrolla tarkoitetaan kuljettamista EU:n jäsenvaltiosta toiseen. Kauttakuljetuksessa ampuma-ase, aseiden osa, patruunoita tai erityisen vaarallisten ammusten patruunoita kuljetetaan muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomen kautta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon. (Ampuma-aseL 16 §.)

RL 41:1 § ensimmäisen momentin toisessa kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aseiden, aseiden osien, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen tai tehokkaan ilma-

aseen korjaaminen kaupallisessa tarkoituksessa ampuma-aselain vastaisesti. Pykälässä säädetään rangaistavaksi myös ase tai ase osan muuntaminen kaupallisessa tarkoituksessa. (RL 41:1.1 2 koht.)

Ampuma-aseen kaupallinen korjaaminen on määritelty luvanvaraiseksi ampuma-aselain 18 §. Poikkeuksena luvanvaraisuuteen on kuitenkin ampuma-aselain 19 § 1 momentin kuudennessa kohdassa määritelty luvanvaraisesti hallussa pidetyn ampuma-aseen tai osan korjaaminen yksityistä tarkoitusta varten. (Ampuma-aseL 19 § 1 mom. 6 koht.)

Ampuma-aseen ja ase osan muuntaminen on määritelty ampuma-aselain 12 §:ssä. Pykälän mukaan ampuma-aseen muuntamisella tarkoitetaan sellaista toimenpidettä, jonka seurauksena ase tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muuttuvat. Ase osan muuntamiseksi taas katsotaan sellainen toimenpide, joka muuttaa ase tyyppiä, toimintatapaa tai kaliiperia, kun muunnettu osa kiinnitetään aseeseen. (Ampuma-aseL 12 §.)

Rikosoikeus-teoksessa Helenius toteaa, että ilman asianmukaista lupaa tapahtuvan kaupallisen muuntamisen ja korjaamisen kriminalisoinnilla pyritään turvaamaan asiakkaan oikeuksia. Kaupallisen korjaamisen ja muuntamisen ollessa luvanvaraista, asiakas pystyy luottamaan siihen, että asetta muuntaa tai korjaa oikeasti asiantunteva ja pätevä henkilö, kuten esimerkiksi aseseppä. (Helenius, 2018, luku Ampuma-aserikokset)

RL 41:1 § ensimmäisen momentin kolmannessa kohdassa rangaistavaksi säädetään ampuma-aseen, ase osan, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen tai tehokkaan ilma-aseen lainaaminen sellaiselle henkilölle, jolla ei ole oikeutta kyseisen ase tai ase osan hallussapitoon (RL 41:1.1 3 koht). Ampuma-aseiden ja ase osien lainaamisesta on säädetty tarkemmin ampuma-aselain 87 §, joita en tässä opinnäytetyössä käy kuitenkaan yksityiskohtaisemmin läpi.

RL 41:1 § ensimmäisen momentin neljännessä kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aselain 25 § säädetyn ase-elinkeinoharjoittajaa koskevan velvoitteen laiminlyöminen osittain tai kokonaan. (RL 41:1.1 4 koht.)

Ampuma-aselain 25 § säädetyn velvoitteen mukaan ase-elinkeinoharjoittaja on velvollinen ilmoittamaan hallussaan olevan ase ja aseosan yksilöintitiedot, esineen luovuttajan ja luovutuksensaajan nimi sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi. Pykälän mukaan ase-elinkeinoharjoittajan on ilmoitettava myös patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Ilmoituksen tekemiseen on aikaa 10 päivää siitä, kun esine tulee ase-elinkeinoharjoittajan haltuun. (Ampuma-aseL 25 §.)

RL 41:1 § ensimmäisen momentin viidennessä kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aselain 110 § ensimmäisessä momentissa säädetyn tarkastusvelvollisuuden laiminlyöminen. Ampuma-aselain 110 § mukaan myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt, ja tuodut ampuma-aseet tai patruunat on tarkistettava käyttöturvallisuuden toteamiseksi valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Tarkastusvelvollisuus ei koske kuitenkaan sellaisia aseita tai patruunoita, jotka valmistetaan tai korjataan taikka siirretään tai tuodaan Suomeen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten. Pykälän mukaan tarkastamattoman ja hyväksymättömän ampuma-aseen tai patruunan pitäminen kaupan tai luovuttaminen muutoin on kielletty. (Ampuma-aseL 110 §.)

Perusmuotoisen ampuma-aserikospykälän ensimmäisen momentin kuudennessa kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aselain 112 a § säädetyn pysyvästi ampuma- tai toimintakelvottomaksi tehdyn Suomeen siirretyn tai tuodun ampuma-aseen tai aseenosan esittämisvelvollisuuden laiminlyöminen poliisilaitokselle. (RL 41:1.1 6 koht.) Ampuma-aselain 112 a § mukaan ampuma-ase tai aseosa on esitettävä tarkastusta varten poliisilaitokselle 30 päivän kuluessa siitä, kun esine on tuotu tai siirretty maahan (Ampuma-aseL 112 a §).

RL 41:1 § ensimmäisen momentin seitsemännessä kohdassa säädetään rangaistavaksi ampuma-aselain 110 b § säädetyn velvollisuuden laiminlyöminen. Ampuma-aselain 110 b § säädökset koskevat merkintöjen tekemistä ampuma-aseisiin erikseen määritellyissä tilanteissa.

Ampuma-aselain 110 b § mukaan ampuma-aseen valmistajan on tehtävä ampuma-aseeseen valmistusmerkintä valmistamisen yhteydessä. Lisäksi valtion viranomaisen on tehtävä täydennysmerkintä sellaiseen ampuma-aseeseen, josta puuttuu valmistusmerkintä, kun ase luovutetaan pysyvästi yksityiseen käyttöön. Pykälän mukaan lisäksi asealan elinkeinoharjoittajan on tehtävä ennen kauppaa laskemista tai luovuttamista täydennysmerkinnät sellaisiin Suomeen tuotuihin tai pysyvästi siirrettyihin aseisiin, joista valmistusmerkinnät puuttuvat. Asealan elinkeinoharjoittajan on tehtävä myös ennen kauppaa laskemista tai luovuttamista ampuma-aseeseen tai aseosaan tuontimerkintä, kun ampuma-ase tai aseosa tuodaan Suomeen. Kun kyseessä on muu kuin asealan elinkeinoharjoittaja, Suomeen tuotu ampuma-ase on toimitettava poliisihallitukselle merkinnän tekemistä varten. Pykälän mukaan myös sellainen henkilö, joka valmistaa patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa on tehtävä patruunoihin pakkausmerkintä pakkaamisen yhteydessä. Pykälän mukaan poliisihallitus voi antaa luvan poiketa

velvollisuudesta tehdä merkintä, mikäli kyseessä on esimerkiksi keräilyllisesti arvokas ampuma-ase. (Ampuma-aseL 110 b §.)

Rikoslain 41 luvun 1 pykälän ensimmäisen momentin 8 kohdassa säädetään rangaistavaksi väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- ja pakkausmerkinnän tekeminen. Lisäksi rangaistavaa on edellä mainittujen merkintöjen sekä sarja- tai tunnistenumeron muuttaminen.

Hallituksen esityksessä (HE 106/2009) ampuma-aseisiin ja patruunoihin tehtäviä merkintöjä perustellaan esineen jäljittämismahdollisuuden parantumisella. Kun aseisiin ja patruunapakkausihin tehtävät merkinnät ovat kunnossa, on esimerkiksi rikostapauksen yhteydessä mahdollista selvittää aseiden viimeisin laillinen omistaja. avulla on mahdollista selvittää aseiden tai patruunapakkauksen viimeinen omistaja

3.2 Törkeä ampuma-aserikos

”Jos ampuma-aserikoksessa

1) rikoksen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase taikka suuri määrä ampuma-aseita, tehokkaita ilma-aseita tai aseiden osia, [\(12.6.2015/766\)](#)

2) rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava törkeästä ampuma-aserikoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.” (RL 41:2.)

Törkeän ampuma-aserikoksen pykälässä on säädetty kolme törkeysperustetta. Pykälän ensimmäisen kohdan mukaan ampuma-aserikosta voidaan pitää törkeänä, jos rikoksen kohteena on erityisen vaarallisen ampuma-ase tai suuri määrä ampuma-aseita, tehokkaita ampuma-aseita tai aseiden osia. (RL 41:2.)

Hallituksen esityksessä (HE 183/1997) avataan törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistöä tarkemmin. Erityisen vaaralliseksi ampuma-aseeksi katsotaan hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi konekivääri tai sinko. Kun arvioidaan ampuma-aseiden määrää, suuren määrän arvioiminen on aina tapauskohtaista ja asiassa huomioidaan myös esimerkiksi aseiden tyyppi. Lähtökohtana kuitenkin suurena määränä ei pidetä alle kymmentä asetta. Ampuma-aseiden osien kohdalla kynnys suuren määrän arvioimisessa on selvästi korkeampi kuin ampuma-aseiden. (HE 183/1997.)

Rikoslain 41:2 § toinen törkeysperuste on rikoksella tavoiteltava huomattava taloudellinen hyöty. Helenius toteaa Rikosoikeus-teoksessa, että kyseisellä kohdalla on tarkoitus puuttua erityisesti laittomaan asekauppaan, jossa tavoitteena yleensä on huomattavat rahalliset voitot. Laittomasti kaupatut aseet päätyvät hyvin todennäköisesti rikollisten käyttöön ja aiheuttavat huomattavaa haittaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. (Helenius, 2018, luku Ampuma-aserikokset.)

RL 41:2 § kolmannen kohdan mukaan ampuma-aserikosta voidaan pitää törkeänä, jos rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Hallituksen esityksen (HE 183/1997) mukaan suunnitelmallisuus voi ilmetä esimerkiksi järjestäytyneenä toimintana. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että toiminta on selkeästi pitkäkestoista ja hyvin suunniteltua jatkuvaa toimintaa. (HE 183/1997)

RL 41 luvun 2 § toisen momentin säädöksen mukaan teon on oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Samassa momentissa säädetään myös rangaistusasteikko törkeästä ampuma-aserikoksesta. Törkeästä ampuma-aserikoksesta voidaan tuomita vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Törkeän ampuma-aserikoksen yritys on myös rangaistava teko. (RL 41:2.2)

3.3 Lievä ampuma-aserikos

”Jos ampuma-aserikos, huomioon ottaen rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikosentekijä on tuomittava lievästä ampuma-aserikoksesta sakkoon.” (RL 41:3)

RL 41:3 § säädetään lievästä ampuma-aserikoksesta. Pykälän mukaan ampuma-aserikosta arvioidessa tulee ottaa huomioon rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu, määrä sekä muut asian seikat. Lievässä ampuma-aserikoksessa näiden tekijöiden kokonaisuus on oltava kokonaisuudessaan vähäinen. (RL 41:3) Rikosoikeus-teoksessa mainitaan, että lievänä ampuma-aserikoksena voidaan pitää esimerkiksi muutamien kymmenien patruunoiden hallussapitoa. Tämä ilmenee muun muassa lain esitöistä (Helenius, 2018, luku Ampuma-aserikokset.)

3.4 Tahallisuus

Ampuma-aserikoksen syyksiluettavuus edellyttää tekijältä tahallisuutta. Myös ampuma-aserikoksen yritys on rangaistava teko. Tahallisuuden rikoslain määritelmän mukaan tekijä on aiheuttanut teon tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen tai hän on pitänyt sitä varmana tai varsin todennäköisenä (RL 3:6). Tahallisuus on rikosoikeusjärjestelmän

keskeisiä käsitteitä. Kun tekijä toimii tahallisesti, hän tekee tietoisien päätöksen toimia lain vastaisesti. (Boucht, 2008, 70.)

Matti Tolvanen on käsitellyt ampuma-aserikoksiin liittyvää tahallisuutta teoksessa, Keskeiset rikokset. Tolvasen mukaan ampuma-aserikoksiin sovelletaan tahallisuuden osalta niin sanottua olosuhdetahallisuutta. Tolvasen mukaan ampuma-aserikosten tekemuodot on kuitenkin säädetty laissa sen kaltaiseksi, että tahallisuuden teoreettinen pohdinta ei ole usein edes kovinkaan tarpeellista. Teoksessa Tolvanen toteaa myös, että rikoksesta epäilty henkilö ei pysty vapautumaan vastuusta väittämällä erehtyneensä lain sisällöstä esimerkiksi luvanvaraisen aseiden kohdalla koska tällaisiin tapauksiin sovelletaan rikoslain 4:2 § määriteltävää kieltoerohdystä. (Tolvanen, 2018, luku Aserikokset.)

3.5 Vastuusta vapautuminen

Rikoslain 41 luvun 1 § pykälän neljännessä momentissa on säädetty vastuusta vapauttava kohta. Ampuma-aserikoksena ei pidetä ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden, erityisen vaarallisten ammusten, ohjus- tai raketinheitinjärjestelmän, kaasusumuttimen tai tehokkaan ilma-aseiden hallussapitoa, jos esineen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa asiasta siitä ja luovuttaa esineen poliisin haltuun. (RL 41:1.4.)

Helenius käsittelee vastuusta vapauttavaa pykälää teoksessa Rikosoikeus. Kun henkilön ilmoittaa oma-aloitteisesti hallussapidosta poliisille ja luovuttaa esineen poliisin haltuun, henkilöön ei kohdisteta minkäänlaisia tutkinnallisia toimenpiteitä luvattoman hallussapidon osalta. Ilmoittamisen ja luovuttamisen myötä henkilö vapautuu lisäksi vastuusta mahdollisten ampuma-aserikoksen tunnusmerkistön täyttävien esitekojen osalta kuten ampuma-aseiden luvaton hankkiminen, johon henkilö on mahdollisesti syyllistynyt ennen luvattonta hallussapitoa. (Helenius, 2018, luku Ampuma-aserikokset)

4 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuskaupungit

Valitsin tutkimusta varten kaksi itselleni entuudestaan hyvin tuttua kaupunkia, Kuopion ja Lahden. Halusin valita kaupungit, jotka ovat väkiluvultaan lähellä toisiaan, mutta sijoittuvat maantieteellisesti eri puolille Suomea.

Kuopio Sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa. Kuopion asukasluku oli vuonna 2018 118664 asukasta. Vuonna 2017 Kuopion taajama-aste oli 85,7 %. Vuonna 2018 15-64 vuotiaiden osuus Kuopion väestöstä oli 64,4 %. (Tilastokeskus, Kuntien avainluvut, [luettu 22.5.2019.](#)),



Kuva 1: Kuopion sijoittuminen ja kokonaisuus Pohjois-Savosta (www.pohjois-savo.fi/)

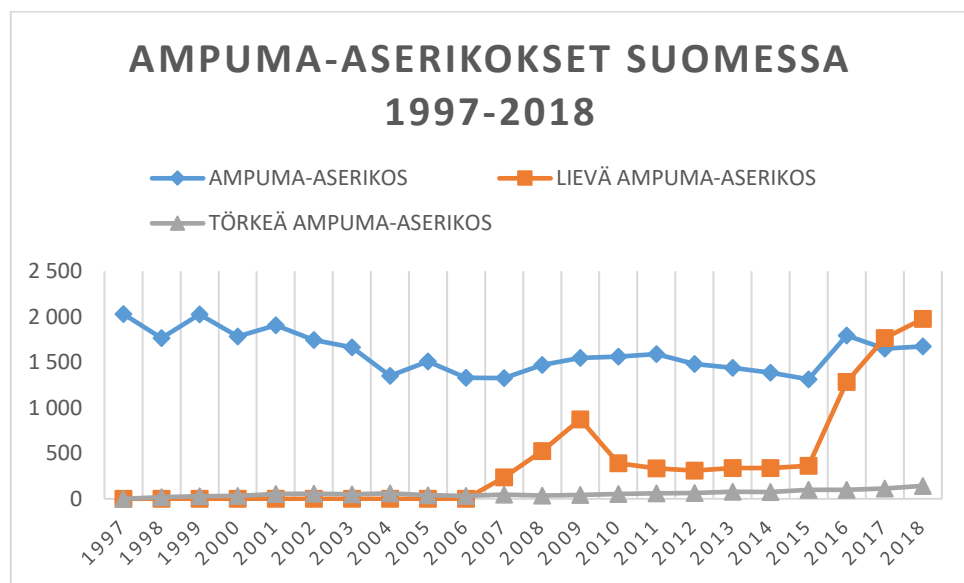
Lahti sijaitsee Päijät-Hämeen maakunnassa. Lahden väkiluku oli vuonna 2018 119 951 asukasta. Väkiluvulla mitattuna Lahti on Suomen 8. suurin kaupunki. Vuonna 2018 15-64 vuotiaiden osuus Lahden väestöstä oli 61,4 %. Vuonna 2017 Lahden taajama-aste oli 85,8 %. (Tilastokeskus, Kuntien avainluvut, [luettu 22.5.2019.](#))



Kuva 2: Lahden osuus sijoittuminen ja kokonaisuus Päijät-Hämeestä. (www.paijat-hame.fi)

Lahti ja Kuopio ovat kumpikin oman maankuntansa keskuskaupunkeja, ja sen myötä vilkkaimpia kaupunkeja omassa maakunnassaan. Väkiluvulla mitattuna Lahti on hieman Kuopiota edellä. Taajama-asteella mitattuna kaupungit ovat todella lähellä toisiaan. Myös 15-64 vuotiaiden prosenttiosuus väestöstä ovat molemmissa tutkimuskaupungeissa hyvin samankaltaiset.

4.2 Tutkimustulokset



Kaavio 1: Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen koko Suomessa vuosina 1997-2018, lähde PolStat.

Tilastoituja ampuma-aserikoksia löytyi PolStatista vuodesta 1997 alkaen. Kaiken kaikkiaan vuoden 2018 loppuun mennessä ampuma-aserikoksia oli kirjattu koko Suomessa 45 366 kappaletta, kun perusmuotoiset, lievät ja törkeät ampuma-aserikokset lasketaan mukaan. Tästä määrästä perusmuotoisia ampuma-aserikoksia oli 35341 kpl, törkeitä ampuma-aserikoksia 1288 kpl ja lieviä ampuma-aserikoksia 8737 kpl.

Kaaviosta 1 on nähtävissä, että Suomessa perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä on pysynyt vuosikymmenien ajan noin 1500-2000 kappaleen vuositasolla. Perusmuotoisten ampuma-aserikosten osalta kaaviosta on havaittavissa vuonna 2015-2016 yksi selkeämmin erottuva nousukäyrä. Tämän jälkeen määrän kasvu tasoittuu kuitenkin normaaliin tasoon.

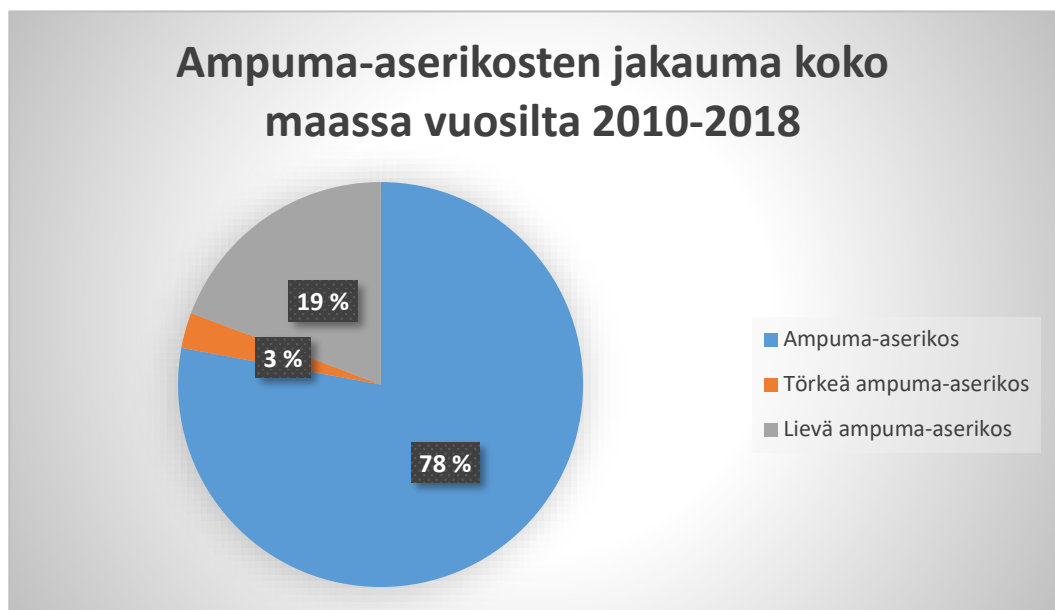
Törkeiden ampuma-aserikosten määrät ovat Suomessa vuositasolla yleisesti ottaen hyvin matalalla tasolla. Kaaviosta 1 on nähtävissä, että vuositasolla törkeiden ampuma-aserikosten

määrässä ei tapahdu merkittävää vaihtelua. Käyrästä on kuitenkin havaittavissa pienimuotoista nousujohteisuutta 2010-luvun aikana.

Lievien ampuma-aserikosten osalta kaavion 1 käyrässä on havaittavissa kaksi selkeää piikkiä. Ensimmäinen, vuonna 2007 alkava nousujakso saavuttaa huippunsa vuonna 2009. Tällöin lievien ampuma-aserikosten määrä kasvaa vuoden 2007 nollassa tasolta noin 1000 kappaleen vuositasolle. Vuoden 2009 jälkeen lievien ampuma-aserikosten määrä vakiintuu alle 500 kappaleen vuositasolle aina vuoteen 2015 asti. Toinen selkeä kasvukäyrä lievien ampuma-aserikosten määrässä alkaa vuonna 2016. Tällöin lievien ampuma-aserikosten määrässä tapahtuu todella merkittävä kasvu alle 500 kappaleen vuositasolta yli 1500 kappaleen vuosittaiseen kokonaismäärään.

Ilmoitettu Kpl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Summa
AMPUMA-ASERIKOS	1 562	1 591	1 482	1 438	1 385	1 313	1 793	1 649	1 674	13 887
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	391	335	310	340	339	363	1 284	1 766	1 976	7 104
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	52	61	63	79	76	101	101	115	143	791

Taulukko 1: Ampuma-aserikosten vuosittaiset kokonaismäärät koko Suomessa 2010-luvulla. Lähde PolStat



Kaavio 2: Ampuma-aserikosten jakauma koko maassa vuosilta 2010-2018. Lähde PolStat.

Taulukosta 1, on nähtävissä ampuma-aserikosten eri tekemuotoja vuosittaiset kokonaismäärät Suomessa. Taulukosta on nähtävissä sekä perusmuotoisten että lievien

ampuma-aserikosten selkeä määrän kasvu vuodesta 2016 alkaen. Lisäksi taulukosta on nähtävissä, että törkeiden ampuma-aserikosten määrät ovat kasvaneet 2010-luvulla lähes jokaisena vuonna. Vuosina 2010-2018 koko Suomessa on kirjattu yhteensä 13887 kappaletta perusmuotoisia ampuma-aserikoksia. Lieviä rikoksia on kirjattu 7104 kappaletta ja törkeitä 791 kappaletta.

Kaaviosta 2, on esitelty 2010-luvun yhteenlaskettujen ampuma-aserikosten prosentuaalinen jakautuminen. Kaaviosta on nähtävissä, että rikosten kokonaismäärästä perusmuotoisia ampuma-aserikoksia on 78 %, lieviä 19 % ja törkeitä vain 3 %.

Ilmoitettu Kpl		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Summa	
AMPUMA-ASERIKOS	215 Helsinki	131	142	142	139	109	132	191	182	199	1367	
	806 Itä-Uusimaa	128	149	133	109	117	94	146	134	172	1182	
	815 Kaakkois-Suomi	80	78	64	63	91	81	123	98	94	772	
	818 Länsi-Uusimaa	56	83	88	79	60	77	122	85	97	747	
	821 Häme	91	104	87	71	73	94	137	133	136	926	
	833 Sisä-Suomi	195	179	189	199	193	174	262	221	245	1857	
	836 Pohjanmaa	159	129	122	150	114	136	155	126	131	1222	
	842 Lounais-Suomi	146	208	158	160	197	168	199	195	192	1623	
	851 Itä-Suomi	207	169	161	165	150	134	158	161	119	1424	
	863 Oulu	161	176	152	129	119	105	176	169	146	1333	
	866 Lappi	115	95	84	75	79	65	65	84	80	742	
	872 Ahvenanmaa Paikallispoliisi	3	4	6	2	2	3	5	7	5	37	
		472	516	386	341	304	263	739	595	616	232	
	LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	215 Helsinki	91	54	41	37	33	47	216	246	296	1061
		806 Itä-Uusimaa	38	26	23	21	11	27	72	81	101	400
		815 Kaakkois-Suomi	16	10	20	7	19	28	62	47	63	272
818 Länsi-Uusimaa		36	24	16	23	26	22	71	84	93	395	
821 Häme		12	8	11	14	21	20	37	87	95	305	
833 Sisä-Suomi		26	21	17	19	21	38	133	158	190	623	
836 Pohjanmaa		18	9	10	18	45	26	53	40	36	255	
842 Lounais-Suomi		33	34	23	41	22	18	49	83	80	383	
851 Itä-Suomi		23	55	43	35	38	31	86	109	155	575	
863 Oulu		16	23	25	26	12	19	29	108	110	368	
866 Lappi		11	21	22	27	33	26	39	21	31	231	
872 Ahvenanmaa Paikallispoliisi		1	0	0	1	0	0	0	0	1	3	
		321	285	251	269	281	302	847	1064	1251	4871	
215 Helsinki		4	3	3	7	13	7	4	10	12	63	

TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	806 Itä-Uusimaa	4	5	9	7	2	9	8	9	16	69
	815 Kaakkois-Suomi	0	2	2	0	1	5	4	7	5	26
	818 Länsi-Uusimaa	5	7	2	2	2	6	5	3	2	34
	821 Häme	1	3	1	8	8	9	4	7	21	62
	833 Sisä-Suomi	6	8	10	12	10	10	29	12	24	121
	836 Pohjanmaa	4	4	4	13	6	6	6	6	6	55
	842 Lounais-Suomi	14	3	10	11	15	15	14	18	9	109
	851 Itä-Suomi	5	11	9	4	4	12	6	12	7	70
	863 Oulu	3	9	6	6	8	14	7	13	17	83
	866 Lappi	2	2	0	2	2	3	5	9	5	30
	872 Ahvenanmaa	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	Paikallispoliisi	48	58	56	72	71	96	92	106	124	723

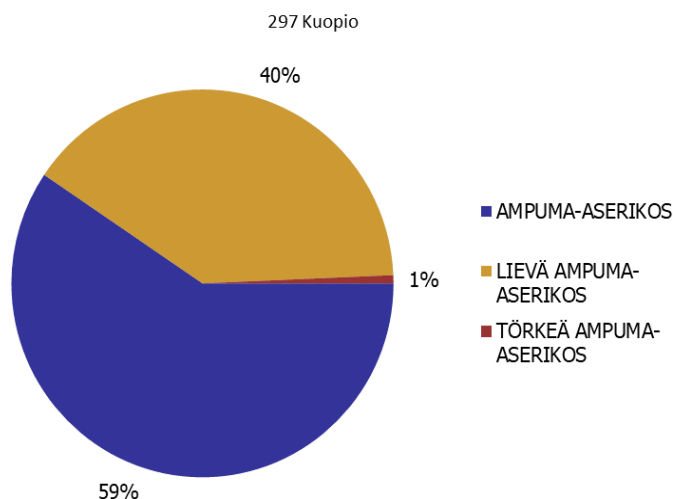
Taulukko 2: Ampuma-aserikokset koko Suomessa poliisilaitoksittain vuosina 2010-2018. Taulukkoon on merkitty punaisella Häme ja Itä-Suomi, joissa sijaitsevat Lahti ja Kuopio, lähde PolStat.

Ampuma-aserikosten määrää tarkasteltaessa maakunnittain koko Suomessa, voidaan todeta, että ampuma-aserikosten määrässä on tapahtunut kasvua 2010-luvun aikana. Esimerkiksi suurimmassa osassa maakunnista vuoden 2010-luvun lukumäärä on pienempi verrattuna vuoteen 2018. Häme ja Itä-Suomi ovat kumpikin ampuma-aserikosten määrässä tilastojen keskivaiheilla, kun tarkastellaan kokonaismääriä 2010-luvulla.

4.3 Ampuma-aserikokset Kuopiossa

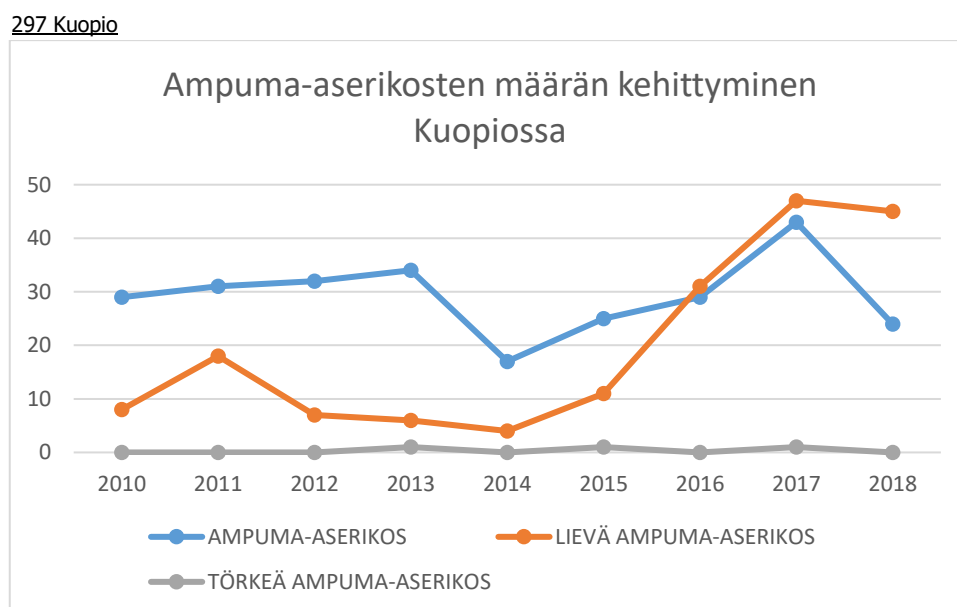
Ilmoitettu Kpl	297 Kuopio
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	177
AMPUMA-ASERIKOS	264
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	3
Summa	444

Taulukko 3: Ampuma-aserikosten määrä Kuopiossa aikavälillä 2010-2018, lähde PolStat.



Kaavio 3: Ampuma-aserikosten prosenttijakauma Kuopiossa. lähde PolStat

Ampuma-aserikosten yhteenlaskettu kokonaismäärä Kuopiossa vuosina 2010-2018 on 444 kappaletta ilmoitettuja rikoksia. Tästä määrästä lieviä ampuma-aserikoksia on 177, perusmuotoisia ampuma-aserikoksia 264 ja törkeitä ampuma-aserikoksia 3 kappaletta. Kaaviossa 3. on esitetty ampuma-aserikosten prosentuaalinen jakautuminen perusmuotoisten (59 %), lievien (40 %) ja törkeiden (1 %) ampuma-aserikosten kesken.



Kaavio 4: Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen Kuopiossa vuosina 2010-2018, lähde PolStat.

Kaaviosta 4 on nähtävissä, että perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä on vaihdellut 2010-luvulla Kuopiossa suhteellisen paljon. Perusmuotoisten ampuma-aserikoksen käyrästä on havaittavissa kaksi selkeää kolme vuotta kestävä kasvujaksoa. Ensimmäinen vuosina 2010-2013, jolloin ampuma-aserikosten määrä kasvaa tasaisesti noin 30 kappaleen

vuositasolta lähes 35 kappaleen määrään. Vuoden 2013 jälkeen perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä tippuu alle 20 kappaleen vuosimäärään.

Toinen selkeä kasvujakso käyrästä on havaittavissa vuosina 2014-2017. Tällöin perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä alkaa kasvaa alle 20 kappaleen vuositasolta. Kasvukäyrä saavuttaa huippunsa vuonna 2017, jolloin perusmuotoisia ampuma-aserikoksia on kirjattu yli 40 kappaletta. Vuoden 2017 jälkeen ampuma-aserikosten määrässä tapahtuu jälleen lasku.

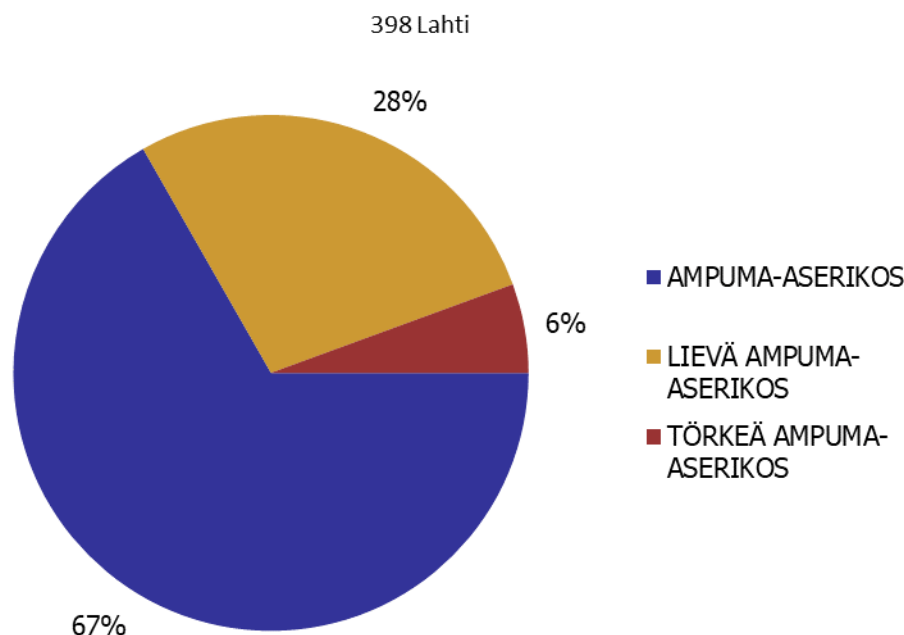
Lievien ampuma-aserikosten osalta kaaviosta 4 on havaittavissa suurta vaihtelua 2010-luvun aikana. Kun vuonna 2010 kirjattiin vielä alle 10 lievää ampuma-aserikosta, on luku vuonna 2017 jo lähes 50 kappaletta lieviä ampuma-aserikoksia. Vuodesta 2014 alkaen lievien ampuma-aserikosten määrä kasvaa jopa suuremmaksi kuin perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä.

Koko 2010-luvun aikana Kuopiossa on kirjattu vain 3 kappaletta törkeitä ampuma-aserikoksia. Kaaviosta 4 voidaankin todeta, että törkeät ampuma-aserikosten määrät ovat Kuopiossa niin vähäisiä, ettei viivadiagrammista niiden määrän kehitystä ei pysty oikeastaan edes arvioimaan.

4.4 Ampuma-aserikokset Lahdessa

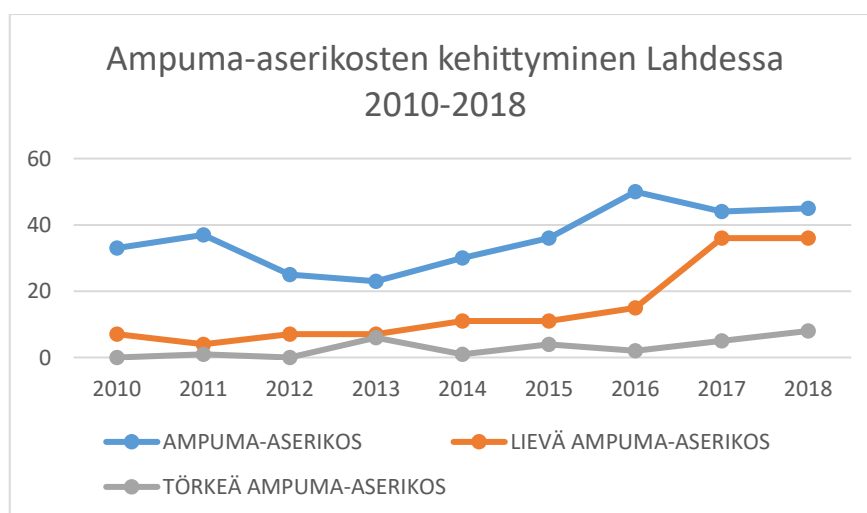
Ilmoitettu Kpl	398 Lahti
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	134
AMPUMA-ASERIKOS	323
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	27
Summa	484

Taulukko 4: Ilmoitettujen ampuma-aserikosten määrä Lahdessa aikavälillä 2010-2018, lähde PolStat.



Kaavio 5: Ampuma-aserikosten kokonaismäärän jakauma Lahdessa, lähde PolStat.

Ampuma-aserikosten yhteenlaskettu kokonaismäärä vuosilta 2010-2018 on Lahdessa 484 kappaletta. Tästä määrästä 323 kappaletta, eli 67 % on perusmuotoisia ampuma-aserikoksia. Lieviä ampuma-aserikoksia Lahdessa on ilmoitettu 134 kappaletta, joka on 28 % kokonaismäärästä. Törkeitä ampuma-aserikoksia Lahdessa on ilmoitettu tutkimuksen aikavälillä 27 kappaletta, joka on 6 % ampuma-aserikosten kokonaismäärästä.



Kaavio 6: Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen Lahdessa vuosina 2010-2018, lähde PolStat.

Kaaviossa 6 on nähtävissä, että perusmuotoisten, lievien ja törkeiden ampuma-aserikosten määrissä on tapahtunut Lahdessa tasaisen hidasta kasvua 2010-luvun aikana. Tämä kehitys näkyy parhaiten lievien ja perusmuotoisten ampuma-aserikosten käyrissä, jotka alkavat kasvamaan nousujohteisesti vuodesta 2013 alkaen. Vuonna 2017 lievien ja perusmuotoisten

ampuma-aserikosten kokonaismäärät käyvät jopa lähellä toisiaan, jolloin molempien rikosnimikkeiden kokonaismäärä vuositasolla on lähellä 40 kappaletta.

Kaaviosta 6 on nähtävissä, että törkeiden ampuma-aserikosten määrä on myös Lahdessa vuositasolla melko vähäinen. Kaaviosta erottuu kuitenkin vuonna 2016 alkava maltillinen kasvukäyrä, joka jatkuu aina tutkimuksen viimeiseen tarkasteluvuoteen 2018 asti.

4.5 Vertailu

Ilmoitettu Kpl		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Summa
AMPUMA-ASERIKOS	398 Lahti	33	37	25	23	30	36	50	44	45	323
	297 Kuopio	29	31	32	34	17	25	29	43	24	264
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	398 Lahti	7	4	7	7	11	11	15	36	36	134
	297 Kuopio	8	18	7	6	4	11	31	47	45	177
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	398 Lahti	0	1	0	6	1	4	2	5	8	27
	297 Kuopio	0	0	0	1	0	1	0	1	0	3

Taulukko 5: Ampuma-aserikosten määrien vertailu Lahdessa ja Kuopiossa, lähde PolStat.

Taulukosta 4 on nähtävissä, että perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä on ollut 2010-luvulla Lahdessa Kuopiota suurempi jokaisena vuonna lukuun ottamatta vuosia 2012 ja 2013. Vuodesta 2016 alkaen perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrissä on tapahtunut selvä harppaus ylöspäin molemmissa tutkimuskaupungeissa, ja erityisesti Lahdessa. Kuopiossa 2010-luvun suurin lukumäärä on vuoden 2017 luku, 43 kpl perusmuotoisia ampuma-aserikoksia. Lahdessa 2010-luvun suurin luku on vuodelta 2016, yhteensä 50 kappaletta perusmuotoisia ampuma-aserikoksia. Kaikkiaan 2010-luvulla Lahdessa on tilastoitu 59 kpl enemmän perusmuotoisia ampuma-aserikoksia kuin Kuopiossa.

Lievien ampuma-aserikosten määrässä Kuopio on Lahtea kuitenkin edellä. 2010-luvulla Kuopiossa on tilastojen mukaan ollut 43 kpl enemmän lieviä ampuma-aserikoksia kuin Lahdessa. Kuten perusmuotoisissa ampuma-aserikoksissa, myös lievien ampuma-aserikosten määrässä on havaittavissa selkeä määrän kasvu vuosina 2016-2018. 2010-luvun suurin määrä lieviä ampuma-aserikoksia on kirjattu Kuopiossa vuonna 2017, 47 kappaletta ampuma-aserikoksia. Lahdessa 2010-luvun suurimmat lievien ampuma-aserikosten määrät on kirjattu vuosina 2017 ja 2018 jolloin molempina vuosina on ollut 36 kappaletta lieviä ampuma-aserikoksia.

Törkeiden ampuma-aserikosten määrä on vuositasolla molemmissa tutkimuskaupungeissa hyvin vähäinen. 2010-luvun aikana Kuopiossa on kuitenkin yhteensä kuusi vuotta, jolloin ei ole tilastoitu yhtään törkeää ampuma-aserikosta. Koko 2010-luvun saldo Kuopiossa on

yhteensä vain 3 kappaletta törkeitä ampuma-aserikoksia. Lahdessa nollavuotia on samalla aikavälillä vain kaksi. 2010-luvun korkein lukema Lahdessa on vuodelta 2018, kahdeksan kappaletta törkeitä ampuma-aserikoksia. Selkeä piikki törkeiden ampuma-aserikosten määrässä on havaittavissa Lahdessa vuosina 2015-2018. Tällä aikavälillä Lahdessa on tilastoitu yhteensä jopa 19 kappaletta törkeitä ampuma-aserikoksia.

		Ilmoitettu Kpl	Selvitetty Kpl
AMPUMA-ASERIKOS	297 Kuopio	264	200
	398 Lahti	323	264
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	297 Kuopio	177	153
	398 Lahti	134	123
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	297 Kuopio	3	3
	398 Lahti	27	20
Summa	297 Kuopio	444	356
	398 Lahti	484	407

Taulukko 6: Ampuma-aserikosten yhteenlasketut ilmoitus- ja selvitysmäärät Kuopiossa ja Lahdessa aikavälillä 2010-2018, Lähde PolStat.

Taulukosta 5. käy ilmi ilmoitettujen ja selvitettyjen ampuma-aserikosten yhteenlasketut määrät vuosilta 2010-2018. Kuopiossa 444 ilmoitetusta ampuma-aserikoksesta on saatu selvitettyä yhteensä 356 kappaletta. Lahdessa taas 484 ampuma-aserikoksesta on selvitettyä 407 kappaletta. 2010-luvun kolmesta törkeästä ampuma-aserikoksesta Kuopiossa on saatu selvitettyä jokainen. Lahden 27 ilmoitetusta törkeästä ampuma-aserikoksesta on selvitetty 20 kappaletta. Taulukosta voidaan todeta yhtäläisesti molempien kaupunkien osalta, että joka vuosi jää selvittämättä useita perusmuotoisia sekä lieviä ampuma-aserikoksia.

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Summa
Epäilty lkm per Ilmoitettu juttu	297 Kuopio	2,2	2,6	1,9	1,8	2,5	2,1	1,2	1,8	1,7	1,9
	398 Lahti	1,8	2,1	1,9	2,0	1,3	2,2	1,7	3,0	3,7	2,1

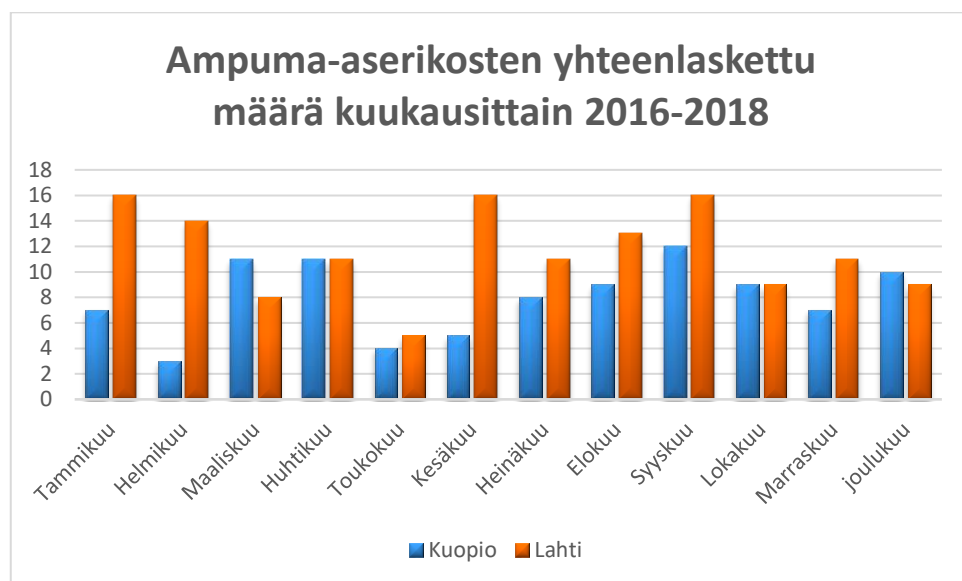
Taulukko 7: Epäiltyjen lukumäärä per ilmoitettu juttu vuosina 2010-2018, lähde PolStat.

		297 Kuopio	398 Lahti
AMPUMA-ASERIKOS	Epäilty lkm per 10 000 asukas	2,7	3,2
LIEVÄ AMPUMA-ASERIKOS	Epäilty lkm per 10 000 asukas	1,5	1,3
TÖRKEÄ AMPUMA-ASERIKOS	Epäilty lkm per 10 000 asukas	0,1	0,2

Taulukko 8: Epäiltyjen lukumäärän keskiarvo per 10000 asukasta Kuopiossa ja Lahdessa keskimäärin aikavälillä 2010-2018, lähde PolStat.

Taulukossa 4 on nähtävissä epäiltyjen lukumäärä perusmuotoisissa ampuma-aserikoksissa 2010-luvulla. 2010-luvun keskiarvo Kuopiossa on 1,9 ja Lahdessa 2,1 epäiltyä per juttu. Vuosikymmenen korkein lukema on Lahdessa vuodelta 2018, 3,7 epäiltyä per juttu. Kuopiossa suurin lukema on 2,6 epäiltyä per juttu. Sekä Lahdessa että Kuopiossa epäiltyjen keskiarvoinen lukumäärä vaihtelee vuosittain reilusti.

Taulukossa 5 on tilastoitu epäiltyjen lukumäärän 2010-luvun keskiarvo per 10000 asukasta. Lahdessa perusmuotoisesta ampuma-aserikoksesta on epäiltynä keskimäärin 3,2 ja Kuopiossa 2,7 henkilöä per 10000 asukasta. Lievien ampuma-aserikosten osalta vastaavat luvut ovat Kuopiossa 1,5 ja Lahdessa 1,3 epäiltyä per 10000 asukasta. Törkeiden ampuma-aserikosten epäiltyjen määrä on luonnollisesti hyvin vähäinen. Lahdessa 2010-luvun keskiarvo on 0,2 ja Kuopiossa 0,1 henkilöä per 10000 asukasta.



Kaavio 7: Taulukkoon on laskettu yhteen jokaisen kuukauden perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrät vuosilta 2016-2018. Kuopion kokonaismäärä perusmuotoisten ampuma-aserikosten osalta kaavion vuosina on 96 kpl ja Lahden 139 kpl, lähde PolStat.

Vertailtaessa ampuma-aserikosten yhteenlaskettuja määriä kuukausittain aikavälillä 2015-2018, Lahti erottuu jälleen selvästi Kuopiosta. Kolmen vuoden otantajaksolla kuukausittaisessa tarkastelussa eniten ampuma-aserikoksia Lahdessa on tapahtunut tammikuussa, kesäkuussa ja syyskuussa. Kuopiossa eniten ampuma-aserikoksia on

tapahtunut syyskuussa. Mikään kuukausi ei kuitenkaan Lahden tai Kuopion osalta nouse selkeästi esille ampuma-aserikosten määrässä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen koko maassa

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että tilastoitujen ampuma-aserikosten yhteenlasketuissa määrissä on tapahtunut kasvua koko maassa. Perusmuotoisten ampuma-aserikosten osalta havaittiin, että niiden määrä vaihtelee hieman vuoden mukaan noin 1500-1800 kappaleen vuositasolla. 2010-luvun aikana erityisen selkeitä kasvupiikkejä perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrässä ei kuitenkaan ole havaittavissa.

Selkein kasvukäyrä koko maan tasolla on havaittavissa lievien ampuma-aserikosten määrässä. Tilastoista erottuu selkeästi vuosina 2015-2018 tapahtuva lievien ampuma-aserikosten määrän kasvu. Kyseisellä aikavälillä lievien ampuma-aserikosten määrä jopa nelinkertaistuu vuosittaisen 500 kappaleen määrästä yli 2000 tilastoituu lievään ampuma-aserikokseen vuodessa. Samalla aikavälillä on havaittavissa myös perusmuotoisten ampuma-aserikosten kasvua

Myös törkeiden ampuma-aserikosten määrässä on havaittavissa kasvua koko maan tasolla. Tutkimuksen perusteella törkeiden ampuma-aserikosten määrät ovat koko maan tasolla hyvin vähäisiä verrattuna lievempiin rikoksiin, mutta niiden määrä kasvaa tasaista tahtia. Vuonna 2010 törkeiden ampuma-aserikosten yhteenlaskettu määrä Suomessa oli 52 kappaletta rikoksia, kun taas vuonna 2018 niitä kirjattiin jo yhteensä 143 kappaletta.

5.2 Ampuma-aserikosten määrän kehittyminen tutkimuskaupungeissa

Yksityiskohtaisemmin ampuma-aserikosten määrän kehittymistä tarkasteltiin kahdessa tutkimuskaupungissa, Lahdessa ja Kuopiossa. Kaupunkikohtaisella tasolla on havaittavissa samat ilmiöt kuin koko maan laajuudessaakin.

Sekä Kuopiossa että Lahdessa perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrän vaihtelu on hyvin samankaltaista. Kuopiossa perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä on vaihdellut 2010-luvun aikana vuoden mukaan noin 20-40 tilastoidun rikoksen vuositasolla. Lahdessa taas perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrä vaihtelee 20-50 tilastoidun rikoksen vuositasolla. Kun perusmuotoisten ampuma-aserikosten määrän kehitystä tarkastellaan kokonaisuutena, voidaan todeta, että kummassakaan tutkimuskaupungissa ei ole

havaittavissa erityisen selkeää määrän kasvua tai vähenemistä muutaman vuoden vaihteluvälejä lukuun ottamatta.

Sekä Kuopiossa että Lahdessa on havaittavissa selkeä lievien ampuma-aserikosten määrän kasvu vuodesta 2014 alkaen. Tällöin molemmissa tutkimuskaupungeissa alkaa tilastoista havaittava nousukäyrä, jolloin lievien ampuma-aserikosten määrät nousevat 40-50 kappaaleen vuositasolle. Kuopiossa tämä erottuu tilastoista vielä hieman Lahtea selkeämmin.

Törkeiden ampuma-aserikosten määrä on Kuopiossa hyvin pieni. Kuopion osalta voidaankin todeta, ettei törkeiden ampuma-aserikosten määrässä ole havaittavissa kasvua 2010-luvun tarkastelujakson aikana. Lahdessa sen sijaan törkeiden ampuma-aserikosten määrä on huomattavasti Kuopiota suurempi. Lahdessa on vuodesta 2013 alkaen havaittavissa selkeä törkeiden ampuma-aserikosten määrän nousu.

5.3 Lahden ja Kuopion vertailu

Kun huomioidaan ampuma-aserikosten eri tekemuodot, voidaan todeta, että poliisi tutkii Lahdessa vuosittaisella tasolla enemmän ampuma-aserikoksia kuin Kuopiossa. Erityisesti tuloksissa erottuu törkeiden ampuma-aserikosten suurempi määrä Lahdessa. Myös perusmuotoisten ampuma-aserikosten osalta Lahden vuosittaiset määrät on Kuopiota suurempia.

Lahti erottuu Kuopiosta myös, kun tarkastellaan epäiltyjen keskimääräistä lukumäärää tutkittavaa juttua kohden. Vuosia 2010-2018 tarkasteltaessa Lahdessa on keskimäärin 2,1 epäiltyä juttua kohden, kun Kuopiossa vastaava luku on 1,9. Tällaiset erot ovat kuitenkin hyvin pieniä, ja erilaisten johtopäätösten tekeminen niiden pohjalta erittäin vaikeaa.

Kuopio erottuu kirjattujen rikosten määrässä ainoastaan lievien ampuma-aserikosten osalta. Vuosina 2010-2018 Kuopiossa on kirjattu 177 kappaletta lieviä ampuma-aserikoksia, kun Lahdessa vastaavan aikavälin summa on 134 kappaletta.

5.4 KKO 2010:7

Rikoslain pykälää ampuma-aserikosten osalta on muutettu 2000-luvun aikana useaan kertaan. Lisäksi myös ampuma-aselakia on muutettu. Nämä muutokset ovat vaikuttaneet omalta osaltaan varmasti merkittäväällä tavalla ampuma-aserikosten tilastointiin. Yksi kiistanalainen aihe on ollut rangaistuskäytännöt kaasusumuttimen hallussapidosta. Asiasta annettiin ratkaisu korkeimmassa oikeudessa vuonna 2010.

Ratkaisussa KKO 2010:7, oli kyse siitä, tuleeko kaasusumuttimen hallussapidosta rangaista ampuma-aserikoksena vai toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidosta. Korkeimman oikeuden linjauksen mukaan sen hetkisestä rikoslain 41 luvun 1 § 1 momentin 1 kohdan lainsäädännöstä ei ilmennyt kaasusumuttimen hallussapidon rangaistavuutta laillisuusperiaatteen edellyttämällä täsmällisellä ja ennakoitavissa olevalla tavalla. Tämän vuoksi kaasusumuttimen hallussapito ei täyttänyt ampuma-aserikoksen tunnusmerkistöä, eikä teosta voitu antaa rangaistusta ampuma-aserikoksena. (KKO 2010:7, diaarinumero R2008/1150)

Korkeimman oikeuden päätöksen mukaan kaasusumuttimen laittomasta hallussapidosta oli rangaistava RL 41:6 § mukaan, eli toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta. Tämä päätös on varmasti osalta osaltaan vaikuttanut vähentävästi lievien ampuma-aserikosten määrään tilastoissa. Esimerkiksi taulukosta 4. on selvästi havaittavissa lievien ampuma-aserikosten vähäinen määrä vuosina 2010-2015.

5.5 Ampuma-aserikospykälän uudistaminen

Hallituksen esityksessä vuonna 2014 rikoslain 41:1 § ehdotettiin muutettavaksi siten, että pykälässä rangaistavaksi säädetyt teot olisivat rangaistavia myös silloin, kun rikosesineenä olisi tehokas ilma-ase, kaasusumutin tai ohjus- ja raketinheitinjärjestelmä. Lisäksi RL 41:2 § ehdotettiin lisäystä siten, että törkeässä ampuma-aserikoksessa rikosesineinä voisivat olla ohjus- ja raketinheitinjärjestelmä tai usea tehokas ilma-ase. (HE 20/2014) Vuonna 2015 rikoslakia muutettiin hallituksen esityksen mukaisesti ja uudistunut lainsäädäntö astui voimaan vuoden lopussa.

Tämän uudistuksen jälkeen lievien ampuma-aserikosten määrässä on molemmissa tutkimuskaupungeissa nähtävissä todella merkittävä kasvua. Sekä Kuopiossa että Lahdessa lievien ampuma-aserikosten määrät nousivat vuonna 2016 samaan mittakaavaan perusmuotoisten ampuma-aserikosten kanssa. Mahdollisesti myös törkeiden ampuma-aserikosten määrän kasvuun Lahdessa on vaikuttanut vuoden 2015 lakimuutos ja nimenomaan tehokkaiden ilma-aseiden lisääminen törkeän ampuma-aserikoksen pykälään. Asian tutkiminen vaatisi kuitenkin perehtymistä tarkemmin rikosilmoituksiin ja ampuma-aserikosten yksityiskohtaisiin tekemuotoihin.

5.6 Tutkimuksen haasteet ja ongelmat

Ampuma-aserikosten määriä tarkasteltaessa Polstatin järjestelmistä, on otettava huomioon, että jokaisella poliisilaitoksella on yleensä hieman erilaiset käytännöt asioiden hoitamisessa. On täysin mahdollista, että esimerkiksi jokin tietty yksityiskohta kirjataan eri tavalla eri poliisilaitoksissa, joka taas voi vaikuttaa tutkimustuloksiin.

Alun perin tarkoituksena opinnäytetyössä oli ottaa tarkasteluun myös rikosilmoituksia poliisin PATJA-järjestelmästä. Tämä suunnitelma kariutui kuitenkin tutkimuslupaprosessin haasteellisuuden vuoksi. Näin ollen pelkkään PolStatiin perustuva tutkimus jää valitettavan suppeaksi ampuma-aserikosten yksityiskohtaisen tarkastelun osalta. Polstatista on lähinnä mahdollista tarkastella kattavasti vain ilmoitettujen ampuma-aserikosten määriä eri vuosina. Laajensin kesken opinnäytetyöprosessin tutkimukseen mukaan törkeän ja lievän ampuma-aserikoksen. Merkittävin syy tähän oli se, että mielestäni Polstatista saatavilla tiedoilla tutkimus olisi jäänyt aivan liian suppeaksi pelkkiä perusmuotoisia ampuma-aserikoksia tarkastellessa. Lisäksi 2010-luku on melko lyhyt aikaväli tarkastella ampuma-aserikosten määriä yleispätevällä tasolla. Päätin kuitenkin rajata tutkimuksessa käytettäväksi aikaväliksi 2010-luvulla kirjatut ampuma-aserikosilmoitukset. Tähän merkittävin syy oli se, että 2000-luvun alun ilmoitukset eivät välttämättä ole vertailukelpoisia keskenään uudempien ampuma-aserikosilmoitusten kanssa, ja tämän seurauksena tutkimustulosten luotettavuus olisi kärsinyt. Mikäli tutkimuslupaprosessi olisi ollut helpompi, olisi ollut mielenkiintoista tutkia esimerkiksi tarkemmin pelkkää rikoslain 41 luvun 1 § 1 momentissa säädettyä luvatonta hallussapitoa ja niiden määrän kehitystä ja syitä.

Tutkimusmateriaalina Polstatin tilastot ovat helppokäyttöisiä, mutta ne eivät kuitenkaan kerro todellista totuutta ampuma-aserikosten eri ilmenemismuodoista tutkimuskaupungeissa. Tutkimuksessa käsiteltävät tilastot kertovat lähtökohtaisesti vain kirjattujen rikosilmoitusten määrän, eikä esimerkiksi sitä, johtaako kirjattu rikosilmoitus lopulta tuomioon ampuma-aserikoksesta. Näin ollen tutkimustulosten perusteella on vaikea tehdä yksityiskohtaisia johtopäätöksiä ampuma-aserikosten todellisesta määrän kehitymisestä.

Tutkimuksen aikana huomasin, että varsinkin perusmuotoisen ampuma-aserikoksen pykälä on yllättävän laaja. Käsitykseni mukaan kuitenkin suurin osa ampuma-aserikoksina kirjatuista rikosilmoituksista koskee laitonta hallussapitoa. Myös ampuma-aselainsäädäntö on melko mielestäni melko mutkikas kokonaisuus. Ampuma-ase-laissa on todella suuri määrä käsitteitä ja esimerkiksi poikkeussäännöksiä, joiden sisäistäminen vei ainakin minulta oman aikansa. Melko pian opinnäytetyön aloittamisen jälkeen ymmärsin, että en pysty

millään avaamaan ja käsittelemään työssäni kaikkia ampuma-aselaisissa määriteltyjä käsitteitä.

LÄHTEET

Boucht, Johan, Dan Frände, suomentanut Markus Wahlberg 2008, Suomen rikosoikeus: rikosoikeuden yleisten oppien perusteet, Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Heikkilä, Tarja 2014, Tilastollinen tutkimus, Helsinki, Edita.

Helenius, Dan 2018: RL 41: Aserikokset. Teoksessa Tapio Lappi-Seppälä & Kaarlo Hakamies & Dan Helenius & Pekka Koskinen & Martti Majanen & Sakari Melander & Kimmo Nuotio & Ari-Matti Nuutila & Timo Ojala & Ilkka Rautio 2013: Rikosoikeus. AlmaTalent Fokus. Luettavissa: <https://fokus-almatalent-fi.polamk.idm.oclc.org/teos/GAIBCXJTBF#/kohta:RIKOSOIKEUS>

Tolvanen, Matti 2018: Aserikokset. Teoksessa Dan Frände & Jussi Matikkala & Jussi Tapani & Matti Tolvanen & Pekka Viljanen & Markus Wahlberg 2018: Keskeiset rikokset, Helsinki, Edita. Luettavissa: <https://www-editapublishing-fi.polamk.idm.oclc.org/digikirja/37-7281-9>.

Virallislähteet

HE 183/1997 - Hallituksen esitys Eduskunnalle ampuma-aselaiksi ja laiksi poliisilain 23 §:n sekä laiksi poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta

HE 106/2009 - Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

HE 20/2014 - Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä laeiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

KKO 2010:7, diaarinumero R2008/1150, Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2010/20100007?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=KKO%202010%3A7>

Internet-lähteet

Koivisto, Petri 8.10.2018: Räiski konepistoolilla lahtelaislähiössä, vankeutta 5,5 vuotta, Etelä-Suomen Sanomat. luettu 13.4.2019. Luettavissa: <https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2490531>

Tenhunen, Asta 30.10.2017: Törkeät ampuma-aserikokset ovat kolminkertaistuneet, Savon Sanomat. luettu 15.4.2019. Luettavissa: <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/T%C3%B6rke%C3%A4t-ampuma-aserikokset-ovat-kolminkertaistuneet/1062358>

Tilastokeskus, 19.1.2017, Rikos- ja pakkokeinotilasto 2016, 4. vuosineljännes: Tietoon tulleiden seksuaalirikosten määrä kasvussa. Luettavissa: https://www.tilastokeskus.fi/til/rpk/2016/04/rpk_2016_04_2017-01-19_tie_001_fi.html, luettu 30.3.2019

Tilastokeskus, Kuntien avainluvut. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2019&active1=398> luettu 22.5.2019